

ทรงปฏิรูปประเทศไทยด้วยการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนสหกุลบากวิทยาลัย

สภาพห้องเรียนของโรงเรียนสมัยแรก

มีเพียรประคุจได้
มากประมาณโกฐินันบ
เป็นพื้นภาคภูมิรับ
ความสุขสมบัติล้วน

ชุมทรัพย์
ไปถ้วน
การร่า เรียนนา
เตร็จได้โดยเพียร

ความรู้คู่ปรี่บด้วย
สุจริตคือเกราะบัง
ปัญญาประคุจดัง
คุณสติค่างໂลป้อง

กำลัง กายเสีย
ศาสตร์พ้อง
อาวุธ
อาจแกลัว กลางสนาม

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระองค์ทรงตระหนักดีว่า ประเทศไทยจะเจริญได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติ มี “ความรู้” และเป็น “คนดี” จึงโปรดให้ปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างและเตรียมความพร้อมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง โดยมีเป้าหมายหลักสามประการ คือ เพื่อฝึกคนทำราชการ เพื่อคุณประโยชน์ของประชาชน และเพื่อบำรุงรักษาพระศาสนา

พระองค์ทรงขยายการศึกษาสู่ชนทุกหมู่เหล่า โปรดให้ลูกหลานของพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ ตลอดจนไพร่ฟ้าประชาชนทั่วไป ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งพระราชกรณียกิจด้านการศึกษาของพระองค์ นับเป็นการพัฒนาคนและเป็นการปฏิรูปสังคมที่สำคัญยิ่ง ทางหนึ่งของไทยอย่างแท้จริง

พระราชกรณียกิจด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสังเขป

- พ.ศ.๒๔๐๕ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียน “พระคำหนักสวนกุหลาบ” ซึ่งเป็นโรงเรียนหลวงแห่งแรกสำหรับลูกหลานของพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการ ขึ้นในพระบรมมหาราชวัง
- พ.ศ.๒๔๐๗ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสหวัฒนา ให้เด็กไทยเรียนภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
- พ.ศ.๒๔๑๗ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎร์ ที่วัดมหาธาตุ สำหรับสอนภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
- พ.ศ.๒๔๓๐ โปรดเกล้าฯ ตั้งกรมศึกษาธิการ ต่อมาได้รับการยกย่องว่า “กระทรวงศึกษาธิการ” ให้ยกเป็นกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน ในปี พ.ศ.๒๔๓๔ โดยมีหัวหน้าที่ดัดแปลงการศึกษาและสอนภาษาต่างประเทศ ให้เป็นสำนักงานที่ดูแลการศึกษาและสอนภาษาต่างประเทศ
- พ.ศ.๒๔๓๐ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนนายข้อยื้น โดยในระยะแรกเรียกว่า “คณะเด็สสูล” ต่อมาทรงเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนทหารสาร 若要มย์” และเป็นที่มาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปัจจุบัน
- พ.ศ.๒๔๓๔ ตั้งมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏ)
- พ.ศ.๒๔๓๕ ทรงลงนามให้สถาบันเป็นศึกษาวิชาทหารในปี ๒๔๓๕
- พ.ศ.๒๔๓๖ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดวิชาแพทย์ และพยาบาล
- พ.ศ.๒๔๓๙ โปรดเกล้าฯ ให้ร่วมกับสหภาพเชิงทุนแลร่วมกับโรงเรียนในปี ๒๔๓๙
- พ.ศ.๒๔๔๔ โปรดเกล้าฯ ให้รวมหอสมุดเดิม ๓ หอ คือ หอสมุดวาระภูมาน หอพระมนต์เทียรธรรม หอพุทธศาสนาลังคหลวง ชื่อ “หอพระสมุดวาระภูมาน” ล้ำหน้าคือ “หอสมุดแห่งชาติ”
- พ.ศ.๒๔๔๘ ทรงเปิดโรงเรียนนายเรือ

นิทรรศการ สยามเมื่อครั้งแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลว

53-09 / No. 04